

MEMÒRIA HISTÒRICA

El súmmum de l'oblit

Un historiador rapitenc obté noves dades biogràfiques d'un pres republicà roquetenc que va morir en una presó de Burgos, on una associació que ex-huma presoners ja va fer el 2014 una crida per a trobar-ne els descendents. Llavors, segons l'Ajuntament de Roquetes, la família se'n va desentendre

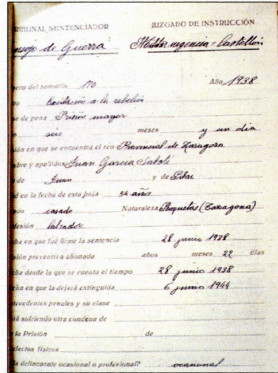
Roquetes Ò. Meseguer

Àngel Pascual Peña és un historiador rapitenc. El seu oncle, Miquel Carles Escrinhuela, va ser un dels ebrencs que van morir en camps nazis. Un dia, parlant-ne amb el seu avi, Joan Peña, este li va preguntar: "I per què no busques a mun pare?". El pare de Joan i rebesavi d'Àngel Pascual, Miquel Peña Ortiz, havia mort a Burgos, represaliat pel franquisme, quan el seu fill tenia no més de 5 anys. A ell, a Joan, li van dir que havia mort de pena. En realitat, havia mort en un dels penals més cruentos de la negra llista del franquisme, a Valdenoceda, efectivament a la província de Burgos. Una antiga fàbrica de seda on el franquisme va habilitar una presó de republicans on, segons han explicat els testimonis, no es va afusellar ningú. "Es veu que no es va pegar cap tret", comenta Àngel Pascual en conversa amb esta publicació. Tots morien de fam, de fred i del desgast inhumà que en aquelles condicions els devien infringir els treballs forçats. "Està documentat que menjaven com a Aus-

chwitz o encara menys", destaca l'historiador del Montsià, que després de posar-se en contacte amb l'Associació de Famílies de Represaliados de Valdenoceda, va poder trobar el seu besavi. Figurava en una llista que tenia l'associació memorialista, que des de fa anys està intentant recuperar cossos de presoners que van ser enterrats indignament bé a l'antic cementiri, com explica l'associació en el seu web, bé en una parcel·la que posteriorment va adquirir l'església i on es van fer enterraments oficials dament dels cossos dels presoners anònims, per la qual cosa en estos casos seria molt complicat recuperar les restes. En total, l'associació té registrades unes 154 morts en cinc anys d'infern, entre 1938 i 1943.

La família d'Àngel Pascual va tenir sort i les restes que suposadament corresponen a Miquel Peña Ortiz han estat exhumades i quan es faça l'enterrament d'ADN amb les mostres extretes al seu avi Joan, podran recuperar el cos i enterrar-lo a la Ràpita.

Àngel Pascual, però, com que tenia la llista de presoners, va remenar els

El full on es recull la sentència condemnatòria del jutjat militar de Castelló i una imatge d'arxiu de l'antiga presó, un cop tancada. / À. PASCUAL / EXHUMACIONVALDENOCEDA.COM

cognoms fins a localitzar un home de Roquetes, Juan García Sabaté, respecte del qual l'Associació de Valdenoceda ja va fer una crida el 2014 per a trobar-ne els familiars. Era fill de Juan García Aragonés i de Pilar Sabaté Aragonés i s'especulava que en el moment del trasllat a Burgos visqués a l'Aragó, perquè havia estat detingut i inicialment empresonat a Saragossa. Les restes, sostenia l'associació fa set anys, es troben en una fossa al cementiri vell, on hi hauria una dotzena de presoners enterrats, uns dament dels altres. "Buscamos a estas 12 familias para que al menos sepan dónde murió su ser querido y dónde pueden llevar unas flores si lo desean", va llançar aleshores el grup memorialístic, que es va posar en contacte amb l'Ajuntament de Roquetes. Ho confirma el regidor Sisco Ollé, actual primer tinent d'alcalde: "Vam buscar pels padrons i vam localitzar familiars seus a Tortosa, crec recordar que eren nets o nebots, però ens van dir que no en volien saber res i que com a Ajuntament féssim el que volguéssim". Sense la implicació de la família, el consistori va desistir. I això que alguns mitjans havien publicat que es buscaven els familiars d'un pres republicà de Roquetes mort a Burgos.

JUAN GARCÍA SABATÉ Ara, una recerca express d'Àngel Pascual permet donar moltes més dades sobre la figura de Juan García Sabaté, doblement o triplement oblidat.

Naix a Roquetes el dia 27 de març de 1884 amb el nom complet de Juan Joaquín García Sabaté. Per part paterna, els seus iaïos eren Juan García i Dolores Sabaté, mentre que de la part materna, eren Joaquín Sabaté i Manuela Aragonés. Segurament, els pares van voler que el xiquet portés el nom dels dos iaïos. La família vivia al carrer Sant Joan de Roquetes. Àngel Pascual inferix que es devia tractar d'una família humil, ja que Juan era llaurador de professió.

Cap als 23 anys aproximadament, es casa amb Maria de la Cinta (Cinta) Rosselló Hierro de 26 anys, segurament a Tortosa, ciutat natal d'esta. Tots dos s'installeen a una casa del carrer Sant Ruf de Roquetes, molt a prop dels pares d'ell.

El 7 de febrer de 1908 el matrimoni té la seua primera (i es creu que única) filla, Maria del Pilar (Pilar) García Rosselló. Pilar no coneixerà el seu iaïo patern, ja que és mort en el moment del seu naixement, però sí a la iaïa Pilar, de la qual segurament pren el nom. Per part de mare, els seus iaïos són José Rosselló Mangrané i Maria Hierro Espuny, nascuts a Roquetes però residents a Tortosa.

"Desconeixem si Juan estava afiliat a cap partit o sindicat, però els indicis fan creure que d'una manera o altra participa en el bàndol de la República durant la Guerra Civil. A principis de juny de 1938 és detingut i empresonat a la presó provincial de Zaragoza on complix 22 dies de presó preventiva. Sembla que les

dates estan relacionades amb l'a-venç franquista posterior a l'ofensiva d'Aragó, per la qual cosa Sabaté podria haver estat capturat en territori aragonès i portat a Saragossa", relata Àngel Pascual, que especula que tot i ser ja gran -amb 54 anys, no podia pertànyer ni a la lleva del sacdevia tenir algun paper a la rereguarda, "ni que fos cuinant el ranxo". Ni amb l'ajuda d'altres historiadors ebrencs no s'ha aconseguit més informació de quin era el seu paper, però el cas és que el 28 de juny del mateix any un consell de guerra del jutjat militar d'urgència de Castelló dicta sentència ferma i Juan García Sabaté és condemnat a 6 anys i 1 dia de presó acusat d'"excitació a la rebel·lió".

García serà traslladat a la Presó Central de Valdenoceda juntament amb un cosí seu, Juan Montesino García, que sobreviurà a la presó i tornarà a Roquetes. A pesar que la seua pena expirava el 6 de juny de 1944, Juan García moria a Valdenoceda el 18 de novembre de 1938. Degut a les males condicions de la presó, només va suportar cinc mesos de reclusió. "Sumar el fred burgalès a la fam, l'amuntegament, les pallisses i els treballs forçosos acaba amb qualsevol", tanca Àngel Peña, l'única pretensió del qual és que amb estes noves dades algú pugui interessar-se pel roquetenc oblidat, esbrinar si és possible o no recuperar les restes o senzillament, com oferia l'associació el 2014, pugui saber on està enterrat el seu ascendent o portar-li, si vol, unes flors. ■

CLÍNICA TERRES DE L'EBRE
TORTOSA

TORTOSA SALUT S.L. CERCA
TÈCNIC PER AL DEPARTAMENT RECURSOS HUMANS
Núm. de referència: RRHH-1/21

S'ofereix:

- Contracte interí fins a convocatòria d'oferta pública d'ocupació.
- Incorporació immediata.

Es requereix:

- Diplomatura o Grau en Relacions Laborals, Grau en Ciències del Treball, Grau en Administració i Direcció d'empreses.
- Experiència degudament acreditada en nòmines, Seguretat Social i contractació laboral.

Es poden consultar les bases de la convocatòria a:
www.clinicaterresebre.cat
www.tortosa.cat

Per a qualsevol dubte o aclariment podeu contactar amb:
rrhh.cte@saluttortosa.cat
O amb el telèfon: 977 588 225